This is probably the last work about Isrolik, aside from late chapters of Klatshe, written in 1901-05.

נסתּר
מינסק 1936
נומער 1

מענדעלע מויכער-ספורים

Parasite, idler, someone who just eats + sleeps

דער בײַבאַק —

Probably written in the 20s — His idea of having cycle attributed to Isr. the madman lasted till very late.

א בלעטל פונעמ דניעווניק יסראָליק דעמ מעשוגענעמס

„גליקלעכער בײַבאַק, דו פרעסט, זויפסט, פּאַקסט אָנ א בײַכל, ווי ווײַט עס גייט נאָר אַרײַנ, אונ פּאָפּסט זיכ דערנאָכ איבער די שלעכטע ווינטערצײַט אינ דײַנ לאָכ, ווי א שיקער ערגעץ אינ א קאַנאַווע, ניט וויסנ פונ דײַנ כײַעס, פונ דײַנ געזונט אונ לעבנ! גליקלעכע איר אַלע גרויסע אונ קליינע כאַיעלעכ, וואָס דאָס פּאָפּנ איז אײַכ א מאַטאָנע פונ זײַנ ליבנ נאָמענ! אדרוויל אונ גוט איז אײַכ סקאָטינעס, פּעפערס!״—

אָט אַזעלכעס האָט זיכ מיר הײַנט אינ א מיעסער אָסיענ־צײַט געטראַכט. די פּאָגאָדע איז פויל, ס'איז כמורנע, נאַס אונ קאַלט. א געדיכטער כאַריפּעשטער טומאַנ שלעפּט זיכ אינ דער לופט אונ פאַרשטעלט דעמ הימל, ניט דורכלאָזנדיק דורכ זיכ קיינ איינציקנ שטראַל (!) פונ דער ליכטיקער זונ. מענטשנ זיצנ אינ בלאָטע אונ זעענ פאַר זיכ ניט שײַנ.—

„גליקלעכע כאַיעלעכ פּעפערס! פאַר אײַכ איז די וועלט טאָמיד זייער א פײַנע, א מילדע, א גוטע; פאַר אײַכ שײַנט זי, פינקלט אינ איר זומער־קלייד, פאַרפּוצט מיט אַלערליי שמעקנ־דיקע בלומענ. זי מאַכט אײַכ א ברייטנ בערעכ־האַבע מיט קיבעד ווי אַפ א באַל אינ אײַכ איז ניט באַשערט אָנצוקוקנ זי אינ ניגלעזשע. די פריערדיקע פאַרפּאַרבטע אויסגע־פּוצטע דאַמע, מיט א פרײַנטלעכ זיס שמייכעלע ווערט, אויסטוענדיק די באַלאָווע קליידער, א מיעסקײַט, א שלאַק, א קאַרגע, א בייזע זלודניע, נישט אויסצוהאַלטנ פונ אירע קאַפּ־ריזנ״.

איכ ליג אַפנ דיוואַנ לעבנ טיש, אַפ וועלכנ ס'איז אָנגעלייגט ביכער אונ גאַזעטנ, אַזעלכע ווי עס פּאַסנ צו דער הײַנטיקער פינצטערער מעשוגענער פּאָגאָדע, אונ אַפנ האַרצנ איז מיר שטאַרק ניט פריילעכ, א שרעקלעכע מאָרע־שכוירע. די נעשאָמע מײַנע פּאַדיעט כאָטש אַביסל אויסצורוענ. אינ דער ווינטער, פינצטערער הײַנטיקער פּאָגאָדע דאַכט זיכ איר דער מאַבל, אונ יענע מינע צוויי־גאָרנדיקע גאַזעטנ מיט דער קנופּיע קאָרעספּאָנדענטנ אונטנ אונ אויבנ, קומענ אי פיר ווי די טייווע מיט אַלע מינע כאַיעס, בעהיימעס אונ שראָצימ דאָרט. עס הערט זיכ איר א געשריי פונ אייזלענ, א בילנ פונ הינט, א האווקענ, א וואָיענ, א ריטשענ, א מיאַוקענ, א ליאַרעמ, א געפּילדער פונ אַלע זײַטנ. שיימ יאָגט זיכ אַרומ, זיכ פאַר צאָרעס... ניט אויסצושטיינ פונ אַזא פעקל הונגעריקע פאַרשוינענ, אָנכאַפּערס,

ייעס רײַעס, ווילדע גענאַשעס—בידנע נעשעמע! וואָס זאָל איך דיר נעבעכ טאָן, אַז אָרעם איז יום זע איכ נישט פאַר מיר עפּעס, אַפּ וואָס דו זאָלסט קענען בלײַבן שטיין און פאַרברענגען ...לעכע גוטע מינוט.

„אַכ, ווי ווערט מען אַ בײַבאַק! ווי באַקומט מען עפּעס אַ נאַרע אַרײַנצוקריכן אַהין, ...מאַכן די אויגן און איבערשלאָפן די שלעכטע צײַט!"

אָ, גאָט! הייב איך אָן צו בעטן מיט דעם גערויסן פּאָסעק פון יעוואַנגעליום: „דאָס פייגעלע האָט איר נעסט, אויכ דער פוקס האָט אַ לאָכ און דער מענטש נעבעכ האָט ניט ווו ...קאָפּ אַנידערצולייגן".

מײַן טפילע איז דערהערט געוואָרן.

איבער דעם לײַב לויפט מיר איבער עפּעס ווי אַ קאַלט ווינטעלע. דאָס בלוט הערט אויפ קאָכן, דאָס האַרצ קלאַפּט שטילער, שטילער, און עס באַפאַלט מיכ עפּעס ווי אַ דרעמלען. עפּעס קנײַטשט מיכ, קאָרטשעט מיכ און פיל אַ פאַרענדערונג אין אַלע מײַנע גלידער: מײַנע ...נט שטרעקן זיכ אויס ווי אַ מאָר לאַפּקעס, אַפּ זיי פאַלט אַנידער מײַן פּלאַטשיק קעפּל, אויסנדיק זיכ מיט אַ מאָרדעלע, מיט אַ נעזל אַ פּײַנדיקס און קוק פאַרשלאָפן מיט אויסגעשטירעטע אייגלעכ גלאַט אַזוי זיכ אין דער וועלט אַרײַן, אָן אַ שום פּיצל געדאַנק איך ...יעט און אָן אַ פּיצל געפיל אין האַרצן, טאַקע אַיין עכטער בײַבאַק, וואָס דענקט און ...לט נאָר מיט דעם בויכ און וואָס די גאַנצע כאָכמע זײַנע באַשטייט בײַ אים נאָר אין ...יקע. עכעס גאָר נישקאָשעדיק, כ'לעבן! איכ ווייס, עמעס טאַקע, נישט פון מײַן לעבן ...זאָגן, אַפּ וואָס פאַר אַ וועלט איך בין, נאָר דערינען ליגט ערשט אָבער דער גאַנצער ...ם, די גרויסע האַנאָע. עפּעס איז אַזוי מעכאַיע גוט צו ליגן ווי אַ לעבעדיקע קלאָצ, ...ר צו מאַכן מיט די זײַטן, צוהערן ווי דאָס נעזל פּײַפט און דאָס מעגענדל קאָכט.—סאַ ... איכ ווינטש אײַכ אָסער נישט קיין שלעכטס, אַפּ אײַכ אַלע געזאָגט געוואָרן לעבן!

טרור־טרור־טרו! הערט זיכ פלוצים אַ טרובען ווי מיט אַ שויפער. מײַנע אויערלעכ שטעלן ...ן אויפ, איכ סמאָרע מיט דעם נעזל און מיר דאַכט זיכ אַז אָבאָטניק! איכ ציטער פאַר ...ײַן הייכל, קריכ אַפּ מײַן בײַכל און קוק אויס כיטרע מיט די אייגלעכ טאָמער איז דאָ ...עס אַ נאָרע וווּ זיכ אַרײַנצוכאַפּן איבערזיצן די מעסוקענע צײַט. איכ קריכ אײַנהויקערנדיק ... אין צענטן, קריכ און קוק. שלעכט, נישטאָ פאַר מיר קיין באַהעלטעניש און דאָ טרור־...ו מען און מע טרובעט אַלץ ווײַטער טרור־טרור־טרו! די נעשאָמע הענגט מיר אַפּ דעם ...יז נאָז פאַר שרעק. צומאַכנדיק די אויגן טו איכ אַ מאַכ מיט דער לאַפּקע: „טאַ, איך ...ן האַנט גאָט באַהאַלטן איכ מײַן פעלכן!"

„יסראָליק, דו ביסט אַ בײַבאַק!" רופט זיכ אײנער עפּעס לעבן מיר אָן, דערלאַנגענ־...ן מיר אַ שנאָל איבן נעזל, אַזוי, אַז מיר איז ליכטיק געוואָרן אין די אויגן, הערכע איכ ...על אויס און קוק דעם נײַעם פאַרשוין אין פּאָנעם אַרײַן אָן פּאַכעד, אָן פאַרוווּנדער...ן, גלײַכ ווי אַלסדינג, וואָס פּאַסירט זיכ דאָ מיט מיר און אַרום מיר איז גאַנץ רעכט, ...די געהער צו זײַן אַל־פּי טייכל און אַל־פּי דערעכ־האַטעווע. ס'איז מיר אַפילע ניט קיין ...ע, ווער זאָל דער אומבאַקאַנטער אַזוינס זײַן? וואָס פאַרא מעבוטן ער איז מיט מיר! מיסטאָמע, אַז ער איז דאָ באַדאַרפּ ער דאָ זײַן, אַז ער גיט מיר אַ שנאָל, מיסטאָמע באַדאַרפּ ...שנעלן, און איך דאַרפּ דעם שנאָל מעקאַבל בעאַהאַווע זײַן. בײַ אַ בײַבאַק איז אַלצדינג ...ט, אים רײַמט זיכ אַלצדינג, ער דערקענט עפּעס אַ זאַכ נאָר בעשאַס זי וואַרפט זיכ אים ... די אויגן, אָדער דערלאַנגט אים אַ קלאַפּ, אַ קניפּ אין בויכ. קוים פאַרשווינדט זי

הערט זי פאר אים איבגאנצן אויס צו זײַן, ער באַרגעסט אויך באלד טאקע דעם קל… לעקט אָפּ מיט דעם צינגל דעם ברוינבלויענעם צייכן אפּן לײַב און ליגט זיך הינטער ג… רוקן מיט אויסגעשטשירעטע גלעזערנע אויגן.

דו ביסט א שיין בײַבאַקל, ייִסראָליק! רופט זיך דער פּאַרשוין ווײַטער אָן, שאָקלט… אָפּ מיר מיט דעם קאָפּ. מאָל טאָן דיר מיט דעם נאָמען!

— גאַראַנטעם. מיט מאָל זאָלסטו לעבן! ענטפער איך, און מײַנס א לאַפּקע הויבט… עפּעס גאָר פון זיך אַליין אויף, אָפּצושטעקן דעם פּאַרשוין א שאָלעם־אַלייכעם.

— א ייִד בלײַבט א ייִד, אַפילע ווען איר נעמט אָפּ זיך אָן דעם בײַבאַק, מאַכט … נער מיט א שמייכעלע אַזעקשטעפנדיק פון זיך מײַן לאַפּע. הער־זשע, ייִסראָליק! עס רײַ… מיר מײַן האַרץ זעענדיק דיך אין דײַן איצטיקער לאַגע און מוז מיט דיר זיך אויסשמוע… נאָר לאַנג שײַנען וועל איך דאָ מיט דיר נישט. איך ווייס אַלצדינג: דײַנע אַלע האַנאָג… דײַנע ווייטיקן, אײַנווייניקסטע און זײַטיקע. דײַנע באַקאָשעס און דײַנע פּאַרלאַנגען … מײַלע, דיר ווילט זיך זײַן א בײַבאַק, נו זייער שיין, בײַבאַקעס זײַנען בּאָרעך האַשעם … גענוג אָפּ דער וועלט כוץ דיר אויך. נאָר יענע איז אָבער גוט צו זײַן בײַבאַקעס בא… אייגענער נאָרע מיט פיל שפּײַז, וואָס זיי האָבן עס בעירושע פון זייערע עלטערן א… איידער זיי זײַנען נאָך געבוירן געוואָרן איז שוין פאַר זיי געשטאַנען גרייט א פאַרטי… וואַרעמע נאָרע מיט קאָלטווו. דו אָבער ביסט דאָך בווישנ בײַבאַקעס א בײַבאַק, שטרעק… זיך אויס גלאַט ווו עס פּטאַדיעט זיך, גאָרנישט אין דײַן ווינקל און שלאָפסט זיך אָפּ גאָ… באַרוועס, ניט אָנגעהויבן צו טראַכטן, אז דו ביסט אין סאַקאָנע ייִע מי שעיִיע זאָל דיך … פלוצים איבערפאַלן און אראָפּשינדן דיר דאָס פעלכל.

— „ער דרעמלט ניט און שלאָפט ניט דער שוימער־ייִסראָעל“, ענטפער איך מיט דעם ג… הייסן פּאָסעק. גאָט זאָל פאַר מיר זיך זאָרגן.

— ייִסראָליק! טוט ער זיך א בייזער, אַזוי רעדט א ווילדער מעשוגענער בײַבאַק. …פילאָסאָפיע פאַר א בײַבאַק האָב איך ניט און זי קען אנטקעגן אים גאָר ניט העלפן. אײ… פון די צוויי קומט דיר אויס: אָדער פאַרבײַבאַק זיך מיט די אַלע אַנדערע פונעם הי… ווינקל, וועסטו ווי אַן אייגענער האָבן א מאָקעם מעגוכע אין זייער נאָרע, אָדער…

— „ניין, באַל איך אים אַרײַן אין די רייד, פאַרבײַבאַקען זיך מיט זיי איז זייער שוו… מיר זײַנען פון פאַרשיידענע מינים, אָפּגעשונדענערהייט אַפילע וועט מען מיך דערקענ… אז איך בין פון אַן אַנדער מין.

— אָדער, ענדיקט דער פאַרשוין זײַן שמועס, באַטראַכטנדיק מײַן געשטאַלט, מ… נאָז און מײַנע האָר מיט א שמייכעלע, אָדער ווען דו ביסט צום שלימ־מאַזל אַן אַנד… מין און מוזט זיך האַלטן אָפּגעזונדערט, זוך־זשע פריִער אויס עפּעס א שטיקל נאָרע בא… זונדער פאַר דיר. איך וועל דיך דריגען באַהילפיק זײַן. נו, ווו ווילסטו ערגעץ?—ווי… איך? גיב איך א זאָג, זיך קראַצנדיק מיט דער לאַפּקע. לאָז עפּשער זײַן דאָרט פּאַרפּאַרי… פּיהיט! דאָס לעצטע וואָרט, וועלכעס איך האָב געוואָלט אַרויסריידן איז ניוולע געוואָרן א… א הילכעדיקן פּײַפּ אָפּ בײַבאַקסקע, אַזוי, אז איך האָב מיך אַליין איבערגעשראָקן.

— נישקאָשע, שמייכלט יענער, איך פאַרשטיי, וואָס דו מיינסט. פאַר בײַבאַקעס קי… עס אויס שטאַרק געפּײַפּט... רופּ עס בעסער בײַבאַטשענע.

— עפּעס טאַקע אַקוראַט, כ׳לעבן, ווי געווונטשן! שמאָך איך פאַר גרויס האַנאָע.

— פּשיטא! מאַכט יענער פאַרקרימענדיק זיך. טרעפסטו אַקוראַט ווי א בלינד פערד א…

רוב אַרײַן. יענע אין גרין האָבן זיך העלטער־בײַגעשטעלט, א בײַט־אױלעם. דער װעלטס הײַ־
יק צעס, האָב שמעקט מיט נאַרישע טאָוּע אין קרערעס בלעטלעך.

— דו ביסט א לעבן, עפּנט זיך אױף אים א מויל. נאָר דאָרטן טאַקע אין מײַן צרט.

— װעקהײַטנישן, ריזום זיך יענער אַלץ װײַטער, גערנישט מאַכנדיק זיך אױס מײַנע
װערטער, װעקהײַטניש, האָב איך מורא, דאָרט קענסטו בלײַבן אױף אײביק טאַקע אַן עמער
דער בײַבאַק.

— װאָס איז דאָ זײַן פֿאַר א כעסעורן א בײַבאַק! זאָג איך באַלײדיקנדיק זיך אביסל.
ײַנענדיק, אַז דאָס, װאָס איך בין אַצינד, אַזױ בין איך פֿון אײביקע יאָרן טאַקע געװען.

— נישטא, מישטײַנס געזאָגט, מיט װעמען צו רײדן, קרעכצט יענער, שאָקלענדיק אױף
דיר מיטן קאָפּ.

— זאָל דאָס מיך אָנהײבן צו אַרן, װאָס א טרינע רעדט, פֿײַפֿ איך הילכנדיק אױס און
שעל אַרױס די צײן.

— ביסט א גוטער סווישטש נישקאָשע, א פֿײַפֿער טאַקע גאָר אַן אַנטיק! זאָגט יענער,
קלאַפּנדיק מיט א פֿינגער איבער מײַן קעפּל.

— לײג מיר ניט קײן פֿינגער אין מויל, ברום איך מיט פֿאַרדראָס און טו מיך טאַקע
לאָז אים א ביס צו טאָן.

— שא, בײַבאַק, הײַקער אביסל! מאַכט יענער גאַנץ קאַלבלוטיק. הײבט מיך אױף פֿאַרן
שפּיץ עזל, האַלט מיך א װײַלע הענגענדיק אין דער לופֿט און טוט מיך דערנאָך א שלײַ־
דער צוריק אױף מײַן צרט.

איך פֿיל אין מיר א גאַנצע איבערקערעניש, אַלײן נישט צו װיסן, װאָס פֿאַר א מין
עפּעס איך בין. עפּעס נישט דאָס, נישט יענץ.

— לײַטאַנטע, הױבט זיך יענער אָן, איז נאָר אַן אױװירע די רײד, מיר װעלן הערן
שפּעטער א ביסל, װאָס דו װעסט זאָגן. דו ביסט נאָר א בעריע מיט דעם מויל. איך קען
זײַן נישקאָשע גוט, יִסראָליק.

— הא, װאָס? פֿרעג איך טאַמעװאַטע, אױסדרײַענדיק די אױגן. מא שמײכעט,
װער?

— גאַװריעל האַמוליכע.

— זײער אָנגעלײגט, כּולעבן, זאָג איך, עפּעס אַזױ לעקישעװאַטע און שיט אים אָפּ מיט
ײַן מאָס שפּילעס עבט יודעשלעכ: מוג װאַנען? װוהין? װאָס טוט מאַלױסי דאָ? האָט מאַ־
װיסי עפּעס אַן אײסיקל?

מײַן גאַװריעל ברומלט אונטער דער נאָז, שטײקנדיק זיך פֿאַר געלעכטער און רעדט
עפּעס גאָר טאַרגעט.

— רעדט מיט מיר, איך בעט אײַך, פּראָסט אױף אונדזער לשון, ניט קײן טאַרגעט.

— טאַרגעט איז מײַן מוטערשפּראַך, ענטפֿערט גאַװריעל. איך שטאַם אײגנטלעך פֿון
באָזל, סוּפּװאַנע דיקבע עלטערן האָבן מיך פֿאַרכּײַענט מיט זיך פֿאַרפֿירט אין זײער לאַנד
און בין געװאָרן זײערס א גאַנצער כּאָראָש. בין פּרעזידענט אין דער קאָמיסיע פֿאַר
קײען דעם ייִדישן װאָפּראָס דאָרט אױבן און עס קומט מיר אַמאָל אױס אין דעם װיניגע
צו רײדן טאַרגעט...

— װאָס פֿאַרע, אַדױני פּאַרעצ, בין איך צײַקאַװע צו װיסן, הערט זיך עפּעס דאָרט
אין דער קאָמיסיע? װעט די באַלד שױן נעמען אַן עק?

— מיט דיר אײגנטלעך, ענטפֿערט ער מיט א געלעכטער. האָב צײַט, יִסראָליק! מענסט

גאנצע ניכער זיך, אז זי וועט זיך איבערלעבן. מיילע, דאָס איז דער זיין. לאָמיר בעסער רײדן גוייסק. וועשטערקיוס שוסע (וסדרות שותא), איך האָב אן אוקאַז פונעם אָדוֹן צו נאָד דיר, יסראָליק, צו מאָרגנס.

— יאָשער קוּיקב! דער אַלטער טאַטע האָט פאַרט זיך איך מיר דערמאָנט. וואָס מאַכט ער עפעס דער אַלטער?

— גישקעוויץ, דער אייגענער וואָס פריער. ער גריסט דיך גאָר פריינטלעך און בעט דו זאָלסט גאָר קיין שלימאַזלניק נישט זיין. וואָס מאַכסטו עפעס, יסראָליק?

— בע... איך מאַך מיט דער נעשאָמע. קיין געשעפטן איז היינט ניטאָ. דער מיסטער איז גיפאַלן, דער קורס ליגט אין דער ערד, מע זעט ניט קיין גראָשן לייזונג, ווייל האָט אויסגעטוערט, פרייש באַנקראָט אַלע טאָג, אויס קרעדיט, נישטאָ קיין דרייער... דעם גערס ביין איך מוידל, האָט ער בעסער געשיקט עפעס געלט?

— האָט הערט זיך בעסער, יסראָליק, מיקויעך די קלעפּ? פאַרשטייסטו מיקויעך די פעטש?

— עה... דאָס איז באַזונדער זיך א זאַך... אַבּ־כאַ־טאַ־אַך, אפּן מאַרק איז פּאַשעט גאָר ניטאָ וואָס צו טאָן. היינט, מיינט איך מוז זיין גאָר בא אייך אפּן הימל א יאָריד. איראַיראַ! וואָס מאַכן דאָרט עפּעס אַכיינו בני יסראָעל?

— וואָס מאַכן ייִדן, מייסים? זיצן אפּן בולוואַר לעבן דעם אַלטנס דוואָרעץ, לאָזן זיך גיבן עסן ליוויאָסן, א פּאָרציע שור האַבאָר און פאַרטרינקען א קויסע. אָדער זיצן אויך וואָס שוועבט אַרום, שפּאַצירנדיק דאָרט.

— הערסטו גאַווריליקל, גיב איך מיר פּלוצלינג א כאַפּ בעסימכע, זיך, כ׳לעבן, א גוטער ברודער. איך האָב דיר פאָרבולייגן א גוט געשעפטל.

— עמעצער א שידעך? לאָמיר גאַווריעל, צוקוקנדיק מיך. איך ווייס דאָך, יסראָליק, דו האָסט זייער ליב צו רײדן א שידעך. ניין, יסראָליק, דייטשיס, איז א ייִדישער מאַלעך ניטאָ אָבער... ווי די גרעקישע אַמאָל, וואָס פלעגן כאַסענע האָבן, לעכן האָניק און עסן א צימעס פון ...לאַנויאַטשע, עס טיט און גיי, ווי דו זעסט מיך, גאָקעט און באָרוועס.

— מן, האָב איך געמאַכט מיט א קרים, אומעטיקערנדיק דעם קאָפּ אין דער זייט, אויב צו גלויבן קיין געשעפטן ווער איך שוין מיט אים ניט מאַכן. איבעריקנס, טאַ־ביין, א סחורה נעוועט, דו זאָלסט ניט צונעמען מיט זיך אהינצו אויבן עטלעכע פאַרשוינדלעך אויסאַרבעטן דאָרט פאַר זיי שטעלן. א גרויסע מיצווע, כ׳לעבן. די גאַנצע וועלט וועט דיר דערפאַר שטאַרק דאַנקען, און מיר וועלן דערצו אויך נישט צוגעלייגט.

— אזעלכע זאַכן געהערן זיך אָן דעם מאַלעך האַמאָוועס. אַז דאָס בין איך מעסופּעק דאַמיט. אַלע רוקן זיך היינט איבער געגעם. דאָרט איז נישט לאַנג געווען אפילו עטלעכע וואַקאַנסן אַפּ שטילערס, נאָר זיי זיינען שוין פאַרנומען [סהאַרין, פיכנא, אקריינץ מיט זייער קומפּאַניע שטייסן דאָרט אָפּ וואָס די וועלט שטייט].

— ווייס איך, וואָס ער רעדט! מאַך איך פאַרוווּנדערט. די דאָזיקע אַלע פאַרשוינען זיינען דאָך דאָ, גיבן אַרויס גאַזעטן. מע האָט פון זיי צו זינגען און צו זאָגן.

— דאָס זינגען גאָר גופֿעלע פֿון געשאָמטע, זייערע געשמאַקטע זינגען שוין לאַנג ביז פֿון דעם אויליעם. לויטער קוועלט גאָר פֿון פּנים זייַ, אוועלכע שמייכערס, זאָגט ער, האָט ער נאָך קיינמאָל נישט געזען... נו, טאָמער זאָלן זיי הערן. זאָג מיר בעסער ייִסראָליק, וו וואָלסטו זאָל איך דיר פֿאָרזאָרגן? זאָג דעם רייכעם עמעס.

— אוי, דעם רייכעם עמעס? זאָג איך אַז פֿיל בעשאַט מייַסע ווי איך ווער טאַמעוואַטע. א, רייכיס קאָפּגעט, ווייל זייַ, עפּעס א פּאַרבאָמעלע, און ווייַטער ווייס איך?.. עס זאָל זייַן גלאַל גוט. שענקלען, פּאָרליִיען אָפּ פּראָצענט, האַנדלען מיט שמאַטעס, פּאַקטערווען און נאָך אַזעלכע מעלאָכעס וואָלט איך געדנ אַפּילע מוחל געווען אַנדערע. גענוג! זאָלן אַנדערע שוין אַביסל מיט אַזעלכע זאַכן זיך פּטרן.

— גאַנץ גוט. אַצינד דאַנקט דיר ייִסראָליק, אַז דו ביסט שוין אויפֿגעריכט געוואָרן און דערגרייכט דייַן ווונטש: דו ביסט שטאַרק רייַך, א גוויר מעפֿורסעם, א גרויסער באַל-טיפֿע מיט א טאָרפֿער פּאַרנאָסע, נו און אַהינ?

— ווו אַהינ? נרא, קיין-פּאַרסאָר-פּיהיטו! (ווייַטער מיט א פּיפּס) מהעכעטייסי, זאָלן זיך אַהינ גיין אַנדערע אויבן זיי ווילן.

— און געלט אַף הוצאָעס און די אַלע הימטורכעסן דאָרט?

— און געלט? געלט זאָלן זיי מוחל זייַן אַלייִן צו באַקומען.

— און דו?

— און איך?... פּאַרווּאָס?... א גוטער מאַסע אומאַטנ, כ׳לעבן. מיר ווערט דאָך דאָ אויך גוט זייַן!

way of life

— און אַנדערע פּראָדוקטן אַביסל און דייַן באַלעבאַטישקייט דאָ און דייַנע איבער-ריקע אינגאָנים?

— צו וואָס? זאָל בלייבן אַלסדינג ווי געווען. איך פֿאַרשטיי ניט, וואָס פֿעלן דען די אינגאָנים?

— און מעקירען צדקה געבן און ווישן מיט א סייכל ווי זוגן אַף וואָס צו געבן, איך מיינען צו האָבן שולן, ביקור-חולים׳ס, [ווי זאָלן] זייַן ווי געהעריק איז, איך זינען צו האָבן ישיבות, תלמוד-תורות, צו פֿאַרזאָרגן זיי מיט אַלע נייטיקע זאַכן ווי מען [בע-] קינדער זאָלן דאָרט ווערן לייט און קענען דערנאָך פֿאַרדינען זייער ברויט בע-האָוועד און איך זינען צו האָבן א... ווערן אַביסל געלט אין דער צוואָע?

— עפּעס דערסטו (!) מיט מיר נאַראָנים! פֿאָדערסט פֿון מיר עפּעס אַזוינס, וואָס איך האָב עס גאָרניט פֿון [צו פֿאַרשטיין...].

— אַצינד, טוט ער א געשריי מיט קאָס, אַצינד, אַז ער מיינט דאָס מאָל שפּילט אים, ווי ער שוין........ אַביסל וואָס האָסטו געשפּילט?—בייַבאַק!

— וואָס בייַבאַק? ווער בייַבאַק? מאַכ איך קלויגערשט פֿאַרוווּנדערט און כאַפּ מיך גע-שווינד כא........

— דו האָסט געוואָלט זייַן א בייַבאַק, נו בלייַב-זשע טאַקע א בייַבאַק, אַז דו קענסט גאָר בייַבאַקיק [ייִקשימוסע האָט ער זיך שרעקלעך צובייזערט] אַף א פֿאַלדייטשן זשאַרגאָן. דערלאַנג מיר דערביַ א גוטן זעץ, אַזש מיר האָט [פֿאַרכאַפּט דער אָטעם?].

— אַ, דו קאַבנ! צעבייזער איך מיך, טאַפּנדיק די קעשענע און אַרויסזוענדיק....... דערווייל ניט גראָשן. ס׳איז גאָר דוקאָטים בטילים, פֿאַלשע האַוועכעס. ער ווערט... מיך ניט קראַנק מאַכן מיט דייַן באַקאָשוסע.

promises

— טרר-טרר-טרר! טרובט ער מיט זייַן שויפֿער מיר גלייַך אין [אויער אַרייַן?] [כאַפּט

מיך פֿלעגסט פֿאַר דער גאָט, הייבסט מיך אויף הויך], זאָג און שלײַדערט מיך אַראָפּ פֿון
אַ געשריי: בלאָטאָרטונג!

עס גייט מיר היבשער אַ פּראָצענט איבער דעם לײַב, איך טו מיך אַ כאַפּ (בײַם קאָפּ און
האָב געכאַפּט דערבײַ די אויגן).

די מאַמע מײַנע זיצט לעבן מיר אויפֿן דיוואַן, פּליעסקעט און ברעכט די הענט:

— ווי איז מיר, ישׂראליק, דו ביסט געווען קראַנק! איך האָב נאָר [װאָלט ראַכמאָנעס
האָבן אויף דיר, מײַן טײַערער, מײַן ביידנער ישׂראליק!

באַמערקונג. די דערציילונג איז דערהאַלטן געוואָרן ווי איין שמירעקזעמפּלאַר, אַ איבערגעשריבן אַ [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. די מאַנוסקריפּטן געפֿינען זיך אין [illegible], אין [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], אין [illegible]. די נומערן פֿון די מאַנוסקריפּטן זײַנען: .11863 ,11862 ,11861

א. וואָרצבײַטשיק.